

Lampje

THEATER
FROEFROE/JOHNNY MUS

Weinig voor de verbeelding

Elke Huybrechts
Gezien op 25 oktober 2024
De Studio, Antwerpen

Muziektheater Johnny MUS en figurentheater FroeFroe slaan de handen in elkaar voor de multimediale voorstelling ‘Lampje’, naar het bekroonde boek van Annet Schaap. Het resultaat is een baldadige, overprikkelende voorstelling, die op te veel sporen tegelijk loopt. Daardoor laat ‘Lampje’ weinig aan de verbeelding over.

28 OKTOBER 2024

Het werk van de Nederlandse auteur en illustrator Annet Schaap werd in het verleden rijkelijk bekroond met prijzen en staat intussen in veel Vlaamse boekenkasten te prijken. Het jeugdverhaal ‘Lampje’ (2017) is een ‘instant classic’, zoals ze zeggen. Of de voorstelling van Johnny MUS en FroeFroe even ‘klassiek’ wordt als het boek, is nog maar de vraag. Waar Schaaps roman het onder meer moet hebben van de naïeve en simpele taal waarin complexe thematieken zoals kinderverwaarlozing, alcoholisme, rouw en ‘anders zijn’ wordt behandeld, slaat de theaterversie je lam met geweld en een overvloed aan beelden.

In een van de eerste scènes is het al meteen prijs. Lampjes vader Augustus (Bert Dobbelaere) krijgt een woedeaanval en gooit potten en pannen van tafel. Ook de tafel zelf moet eraan geloven; ze belandt zonder pardon op de grond. Tussen al het schreeuwen en gooien door zien we Augustus van een flesje drinken. Deze man heeft niet alleen een agressie-, maar ook een alcoholprobleem. Heftig om daarvan getuige te zijn. Een kind voor wie dit herkenbaar is, maar ook een kind dat géén ervaring heeft met deze problematieken, zou er flink van kunnen schrikken. ‘Lampje’ deelt stevige *jabben* uit. *Trigger warnings* zouden geen overbodige luxe zijn.

‘Lampje’ deelt stevige *jabben* uit. *Trigger warnings* zouden geen overbodige luxe zijn.

Het verbaast niet dat Augustus’ dochter Lampje in een latere scène wordt geplaatst door een sociaal assistent. Terwijl Augustus wordt opgesloten in de vuurtoren waar hij als wachter werkt, ziet hij zijn dochter met de sociaal

assistent verdwijnen richting Het Zwarte Huis. Zijn kreet ‘Lampje!’ gaat door merg en been. Het is hartverscheurend wanneer de wegen van een ouder en een kind scheiden.

De manier waarop de acteurs hun rol interpreteren en neerzetten is meesterlijk. Dat geldt overigens zowel voor de meer karikaturale nevenfiguren zoals huishoudster Martha (Mieke Laureys) en haar zwakbegaafde zoon Lennie (Gert Dupont), als voor de meer realistische hoofdpersonages. Evengoed verdienen ook de poppenspelers alle lof. Het spel dat ontstaat tussen kind, pop, volwassene en acteur is totaal organisch. Het is voor een kijker snel een evidentie dat al die figuren op gelijke voet met elkaar interageren. Dat is dan ook het handelsmerk van FroeFroe, net zozeer als het gebruik van humor. Daarvoor zorgt onder meer het arm- en beenwerk van Lampje, gespeeld door Tanya Zabarylo, aan wiens nek een kinderoutfit bungelt. Via deze weg proberen de makers het verhaal te voorzien van de nodige lichtheid. Soms heb je niet meer nodig dan geraffineerd (poppen)spel.

Het spel dat ontstaat tussen kind, pop, volwassene en acteur is totaal organisch.

Desondanks stopt het daar niet, want de makers hebben nog meer middelen ingezet. Het middenvlak waarop de live scènes zich afspelen wordt aan beide zijden geflankeerd door een toch best imposante ‘miniatuurversie’ van de vuurtoren enerzijds en Het Zwarte Huis anderzijds. Op die miniaturen staan camera’s gericht en geregeld krijgen we een uitvergroot beeld van die ruimtes te zien op het projectiedoek dat zich achteraan de bühne bevindt, en dat soms ook een zee of een aquarium suggereert.

Er is ook live muziek. Links achteraan staat muzikant Samuel Renascent die af en toe een rapliedje zingt als commentaar op wat zich op het speelvlak afspeelt. Ook de acteurs beginnen soms spontaan te zingen of rappen en voegen op die manier opnieuw wat lichtheid toe. Maar alles samen is het veel, te veel. De verschillende dimensies waarbinnen deze voorstelling opereert zijn onoverzichtelijk en hoewel je gaandeweg went aan het multitasken blijft ‘Lampje’ lijden aan overdaad. Het verhaal en de spelers hebben al die media niet nodig.

Schaaps roman is op veel momenten erg poëtisch. De naïeve toon van de verteller in de roman maakt de gebeurtenissen vanzelf opener en ook lichter. Het effect laat zich voelen bij de lezer, die niets wordt opgedrongen. Dingen ‘zijn’ en ‘gebeuren’ gewoon, zonder veel commentaar - de lezer trekt er zelf diens conclusies uit. Johnny MUS en FroeFroe zijn veel nadrukkelijker in hun effectbejag. Door zoveel aspecten van het verhaal expliciet te maken en te tonen met of zonder mediatie van media, ontnemen ze het publiek de kans om met afstand te kijken, een eigen oordeel te vormen. Het stuk vraagt van zijn toeschouwers geen verdere verbeelding want het laat daar niets aan over. Dat is een grove onderschatting van de kracht van de suggestie en de poëzie.